

[Pia Kjærsgaard]

Men hr. Helge Adam Møller, Det Konservative Folkeparti og Venstre havde dog i det mindste taget sig sammen til at vise en lille bitte smule mod og stemme imod noget, som man synes er urimeligt.

Hr. Helge Adam Møller blev også spurgt i går: Er det rimeligt, at man blot tilpasser sig, hvis man finder ud af, at man ikke har flertal for noget som helst? Jamen behøver vi så de partier herinde? Skal det stadig væk kun være Fremskridtspartiet, der er i opposition til, hvad der sker? Det er da ganske urimeligt.

Så siger De Konservative og Venstre, at hjælpen gives bedst regionalt, at det er dér, man får den største hjælp for de samme eller for færre penge.

Men hvad gør Venstre og Konservative? Det er jo næsten ikke til at bære, at Venstre og Konservative gang på gang på gang, selv efter at de ikke har det tonstunge regeringsansvar lagt på deres alt for svage skuldre, ikke kan mande sig op til nu, da man er i opposition, at stemme mod noget, der er så gennemgribende socialt over for danske borgere.

Så siger hr. Helge Adam Møller, at De Konservative er en del af finanslovaftalen. Ja, det er De Konservative, og det er Venstre, og det vil de formentlig blive ved med at være, uanset hvor stort et underskud der bliver på de næste års finanslove.

Vil det sige, at hver evig eneste gang der skal gives en ekstrabevilling, hver evig eneste gang man skal behandle et aktstykke, stemmer man for det, selv om man synes, det er urimeligt, blot fordi man er med i finanslovaftalen? Hvad er det dog for en gang vås!

Men når jeg opponerer så kraftigt imod det her, er det, fordi der må være en vis ærlighed i politik. Der må være en vis sammenhæng imellem det, man skriver i aviserne, det, man fortæller lokalbefolkningen, hvor man er valgt, og så den stillingtagen, man har i Folketinget.

Jeg vil godt have en forklaring. Hvorfor i alverden tog Venstre og Konservative – det kan også godt være, de har fortrudt det – skridt til at få et aktstykke i folketingssalen om ekstrabevillinger til ansatte i ministerierne? Der var jo ikke flertal. Hvorfor skulle man så have al den polemik? Man kunne da lige så godt bare have indordnet sig oppe i Finansudvalget.

Tingene hænger ikke sammen, må jeg sige til hr. Helge Adam Møller.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning vedtoges med 107 stemmer (S, KF, V, SF, CD, RV og KRF) mod 9 (FP).

Formanden:

Dette vil blive meddelt indenrigsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Anden behandling af lovforslag nr. L 157:

Forslag til lov om ændring af lov om økologisk jordbrugsproduktion.

Af landbrugsministeren (Tørnæs).

(Fremsat 16/12 92. Første behandling 11/2 93. Betænkning 17/3 93).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1 og 2

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op-hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 70:

Forslag til folketingsbeslutning om fjernelse af køns- og invaliditetsrisikobetning og diskrimination i pensionsordninger.

Af Rahbæk Møller (SF) m.fl.
(Fremsat 9/3 93).

Forslaget sattes til forhandling.

Formanden:

Og nu begynder altså forhandlingen, vil jeg gerne sige, og derfor skal der være ro i salen.

Forhandling

Industriministeren (Trøjborg):

Dette beslutningsforslag fra SF vil pålægge regeringen at fremsætte et lovforslag om, at størrelsen af pensionsydelse ikke må afhænge af køn eller invaliditetsrisiko, og om at etablere en udligningsordning mellem pensionsordninger.

Jeg vil gerne knytte nogle bemærkninger til de enkelte punkter i beslutningsforslaget.

Forslaget om, at pensionsydelser ikke må afhænge af køn, betyder, at man skal anvende et såkaldt fælleskønsgrundlag. Det vil sige, at man for de samme bidrag skal udbetale de samme ydelser til mænd og kvinder. Regeringen lægger også på pensionsområdet naturligvis stor vægt på ligebehandling af kønnene og er derfor positivt indstillet over for forslag, der trækker i den rigtige retning.

Når det drejer sig om ligebehandling i forsikringsmæssige pensionsordninger, er det imidlertid ikke nogen hemmelighed, at sagen ikke er så simpel endda. Det er ikke så ligetil at fastlægge, hvad der skal forstås ved ligebehandling i pensionsmæssig forstand. Sagen er jo, at de to køn har forskellig gennemsnitlig levetid og invaliditetsrisiko. Der vil derfor uanset fælleskønsgrundlag eller ej være forskel på de faktiske udgifter til pension til mænd og kvinder, selv om pensionsydelserne er ens.

Et uafklaret spørgsmål er derfor, om ligebehandling skal ske ved, at der gives ens pensionsydelser både ved engangsudbetalinger og ved løbende udbetalinger, eller ved, at de faktiske udgifter til pension holdes ens for de to køn. Anvendelse af et fælleskønsgrundlag vil derfor, uanset hvordan man laver ligebehandling, medføre en omfordeling af pensionsmidler mellem medlemmerne fra det ene køn til det andet.

Det skal dog bemærkes, at pensionsordninger normalt er sammensat af flere pensionsele-

menter, f.eks. alders- og invalidepension samt ægtefælle- og børnepension. De to første typer er dyrest for kvinder, mens de to sidste er dyrest for mænd. I praksis går det lige op, så der er faktisk næsten ingen diskrimination på grund af køn.

Industriministeriets Pensionsoverførselsudvalg behandlede i sin betænkning nr. 1228 om pensionsmæssig ligebehandling af mænd og kvinder fra oktober 1991 indgående disse spørgsmål i forbindelse med et lovforslag, der ville gennemføre et EF-direktiv om ligebehandling. Lovforslaget blev sendt til høring, og der var bred opbakning til det. Det skal her fremhæves, at det er i overensstemmelse med direktivet ikke at anvende fælleskønsgrundlag.

EF-Domstolen behandler i øjeblikket en række sager om pensionsmæssig ligebehandling af mænd og kvinder, der mere præcist skal afklare, hvad Romtraktatens artikel 119 om arbejdsgiverens pligt til at sørge for ligebehandling betyder for pensionsordninger. Den daværende regering valgte derfor ikke at fremsætte lovforslaget, før EF-Domstolen har kastet klare lys over begrebet pensionsmæssig ligebehandling af mænd og kvinder.

Dommen ventes til sommer, og så snart den er afsagt, vil regeringen udarbejde et lovforslag, som efter alt at dømme vil kunne fremsættes til efteråret.

Det andet hovedspørgsmål er spørgsmålet om de erhvervsbetingede invaliditetsrisici. Helbredsbedømmelse foretages i forsikringsmæssige pensionsordninger for at undgå mulighed for spekulation i at søge forsikringsdækning mod sygdomme, som folk ved at de har. I de store obligatoriske pensionsordninger, hvor medlemmerne optages automatisk på baggrund af en overenskomstaftale, vil denne spekulationsmulighed kun i ringe omfang være til stede, og disse ordninger vil derfor etableres uden krav om afgivelse af helbredsoplysninger, hvorved ydelserne ikke kommer til at afhænge af invaliditetsrisikoen.

De enkelte pensionsordningers erhvervsbetingede forskelle samt forskelle i kønssammensætning medfører imidlertid som anført i beslutningsforslaget, at man ikke vil få de samme ydelser for det samme bidrag fra ordning til ordning, medmindre der etableres en fælles risikoudligningsordning. Regeringen tvivler på, om det er hensigtsmæssigt med en udlignings-

[Industriministeren]

ordning, og jeg skal i den forbindelse henvise til den nylig afgivne betænkning nr. 1245 fra Pensionsoverførselsudvalget om pensionsoverførsler.

For det første vil en sådan ordning efter alt at dømme kræve en omfattende regulering og administration. For det andet kan en udligningsordning kun etableres for ordninger med ens ydelsessammensætning, da der ellers kan spekuleres i valg af ydelsestyper, hvor man får en forøget risiko dækket af de andre ordninger.

Et indgreb i ydelsessammensætningen vil betyde et indgreb i bl.a. arbejdsmarkedets pensionsordninger, som er aftalt mellem arbejdsmarkedets parter. Regeringen har med stor tilfredshed konstateret, at arbejdsmarkedets parter, uden at lovgivning har været nødvendig, efterhånden har dækket hele arbejdsmarkedet med arbejdsmarkedets pensionsordninger.

En betydelig del af disse ordninger er med Finanstilsynets godkendelse etableret som ordninger på et fælleskønsgrundlag, hvor mænd og kvinder får samme ydelse for samme bidrag. Regeringen ser derfor ikke noget behov for yderligere lovregulering på dette område. Dog agter regeringen at fremsætte lovforslag, der i så vid udstrækning som muligt sikrer ligebehandling i pensionsordninger, så snart det EF-retlige grundlag er klarlagt.

Selv om regeringen ser med stor sympati på formålet med beslutningsforslaget, skal jeg på regeringens vegne afvise det i den form, det er fremsat.

Sonja Mikkelsen (S):

Socialdemokratiet går ind for ligebehandling af kvinder og mænd også i alderdommen. Det er glædeligt, at de fleste nye kollektive pensionsordninger på arbejdsmarkedet er baseret på det såkaldte fælleskønsgrundlag, hvor man altså får det samme udbetalt om året, hvis man har haft den samme løn, uanset om man er mand eller kvinde.

De individuelle ordninger giver derimod forskelle i levevilkårene i alderdommen for kvinder og mænd, uanset at man har betalt det samme i de erhvervsaktive år. En mand og en kvinde, der begge bliver 75 år, og som har haft samme løn og samme indbetaling i deres erhvervsaktive alder, kan godt opleve både 25 og 30 pct. i forskel i årsudbetaling med mest til

manden, alene fordi der statistisk er tale om, at kvinder lever længere end mænd.

Industriministeren nævnte Romtraktatens artikel 119 om ligebehandling på arbejdsmarkedet og EF-direktivet om ligebehandling fra 1986. Direktivet har de skiftende borgerlige regeringer ikke taget initiativ til at få indarbejdet i den danske pensionslovgivning, men det vil den nye, og det er vi i Socialdemokratiet tilfredse med.

EF har været en god hjælp til fremme af ligelønnen i Danmark, og vi håber også, at EF kan hjælpe i denne sag. Men såfremt dommen ikke bestemmer, at der skal ske samme løbende udbetaling til mænd og kvinder, er vi i Socialdemokratiet indstillet på at arbejde for at få EF-direktivet ændret, så det i alle EF-lande bliver et krav til pensionsordninger, at man bruger det såkaldte fælleskønsgrundlag.

Vi er klar over, at det ikke vil løse problemet, at vi ensidigt gennemfører det for Danmark. Det kan ikke afvises, at det vil virke konkurrenceforvridende, så alle mænd tegner forsikring i andre EF-lande og kvinderne i Danmark, og så er vi jo lige vidt med ligebehandlingen.

Hvad angår et omfattende udligningssystem for køn og den erhvervsbetingede invaliditetsrisiko, bliver det et omfattende bureaukrati at stable på benene, og der er kun pensionskunderne til at betale.

Forskellene er jo en af flere ulemper ved, at man i det danske samfund har satset på private pensionsordninger i stor udstrækning aftalt på arbejdsmarkedet til sikring af højere indkomster i pensionsalderen frem for at satse på ATP, der jo er uafhængig af køn, erhverv og indkomst i den arbejdsaktive alder. Vi må se i øjnene, at det er forbundet med store vanskeligheder efterfølgende at kompensere for disse ulemper. Et omfattende og dyrt bureaukrati vil vi ikke være med til at etablere. Vi vil hellere bruge kræfterne og pengene på at forbedre arbejdsmiljøet i de hårdest belastede erhverv, men også være åbne over for andre ideer, der kan løse problemet.

Jeg vil gerne bringe en tredje problemstilling på bane, nemlig pensionsopsparingernes deling imellem ægtefæller ved skilsmisse. Individuelle pensionsopsparinger skal deles ved skilsmisse, mens kollektive ordninger ikke tæller med i formuen, der skal deles. Eksempelvis

[Sonja Mikkelsen]

er en mand, der har en kapitalopsparing som led i sin ansættelsesaftale, måske gift med en kvinde, der er med i en kollektiv pensionsordning via overenskomsten. Hun betaler selv en andel og virksomheden resten. Hvis de bliver skilt, skal kvinden have andel i mandens kapitalopsparing, men manden skal ikke have andel i hendes opsparing, selv om de har indbetalt det samme og dermed hver for sig i princippet lidt afsavn, for at den anden kunne foretage sin pensionsopsparing.

Jeg ved godt, at dette spørgsmål hører under ægtefællelovgivningen og dermed justitsministeren, men jeg vil alligevel nævne det, når vi nu er i gang med uretfærdighederne i private pensionsopsparingsordninger.

På baggrund af det, jeg har sagt, kan vi ikke i Socialdemokratiet medvirke til det beslutningsforslag, vi her har til behandling. Vi synes, det er rigtigt at afvente EF-dommen og afhængig af udfaldet derefter beslutte, om der skal tages nye skridt f.eks. til ændring af EF-direktivet på ligebehandlingsområdet, så fælleskønsgrundlaget bliver gældende i hele EF. Et udligningssystem isoleret i Danmark for køn og invaliditetsrisiko er vi ikke indstillet på, men vi vil forsøge at inspirere regeringen til at se på den tredje uretfærdighed, som jeg nævnte her til sidst.

Kai Dige Bach (KF):

Dette beslutningsforslag fra SF om fjernelse af køns- og invaliditetsrisikobetinget diskrimination i pensionsordninger er mindst lige så kompliceret, som det lyder.

I dag tegnes pensioner enten individuelt eller kollektivt. De individuelle pensioner er ofte skræddersyede og tilgodeser derfor netop den enkelte forsikringstagers behov. De kollektive pensioner er enten løvfæstede som f.eks. ATP eller resultatet af kollektive aftaler. Det afgørende er, at man er tvunget medlem af de kollektive ordninger. Der kan man selvfølgelig let fjerne sammenhængen mellem bidrag og udbetaling, sådan som det er tilfældet netop med ATP.

Det, forslaget i realiteten lægger op til, er, at alle pensionsaftaler bliver underlagt samme vilkår som de kollektive og tvungne pensionsordninger.

Spørgsmålet om forskellene på pensioner kunne også løses, hvis vi bare kunne lovgive

om, at man ikke måtte blive forskelligt slidt, at vi alle kunne være lige raske eller lige syge, eller blot ved at vedtage, at mænd *skal* leve lige så længe som kvinder. Det sidste kunne jeg personlig støtte af flere grunde.

Men for at komme tilbage til det alvorlige emne vil jeg sige, at vi i den konservative gruppe er indstillet på noget, man kunne kalde en blød afvisning. Vi kan ikke stemme for beslutningsforslaget, men kan godt se, at der kan være et ligestillingsproblem både mellem pensionister fra erhvervsområder med forskellige risici og mellem kønnene, hvor kvinder ifølge statistikken har betydelig længere levealder end mænd. Vi kunne bestemt ikke have noget imod, at aktuarerne og deres forsikringsselskaber regnede med mennesker og ikke med mænd og kvinder, men vi tror ikke, man kan lovgive herom, og slet ikke, at vi i Danmark kan lovgive, så danske selskaber bliver stillet anderledes end udlandets. Det ville betyde, at gode forsikringsforretninger ville flytte til udlandet, og at danske forsikringsselskaber ville tiltrække de dårlige forsikringsforretninger.

Det Konservative Folkeparti kan som sagt ikke stemme for beslutningsforslaget.

Pia Larsen (V):

SF's ønske om, at størrelsen af en pensionsydelse ikke må afhænge af modtagerens køn, er vi i Venstre principielt helt enige i. Vi mener, det er helt urimeligt, at der aktuarmæssigt skelnes mellem, om pensionskunden er en mand eller en kvinde. Den kendsgerning, at kvinder statistisk set lever længere end mænd, bevirker, at kvindernes løbende pensionsudbetalinger er væsentlig mindre end mænds, hvis man går ud fra, at indbetalingerne har været af samme beløbsmæssige størrelse.

I Venstre finder vi det ikke rimeligt, at kvinder skal straffes økonomisk for at leve længere end mænd. Lev stærkt, dø ung – det bør ikke være det, kvinder skal stræbe efter for ikke at blive økonomisk til grin i deres alderdom. I Venstre mener vi, det ville være rimeligt, hvis man i stedet for at skelne mellem modtagernes køn så på forsikringskunderne som mennesker, kort og godt mennesker. Der er mulighed nok for at indrette pensionsudbetalingerne efter andre og mere individuelle hensyn.

Det fører mig til næste element i SF's beslutningsforslag, der foreslår, at heller ikke en er-

[Pia Larsen]

hvervsbetinget invaliditetsrisiko bør have nogen indflydelse på størrelsen af en pensionsydelse. Her er vi i Venstre ikke enige med SF. Hvis vi skal have et privat og individuelt pensionsmarked, er det nødvendigt, at der i nogen grad skelnes mellem, hvilke risici for eventuel invaliditet der måtte være. Alt andet vil gøre privat pensionsopsparring meget lidt attraktivt. I Venstre ønsker vi, at det skal være attraktivt at spare op til egen alderdom vel at mærke på individuel basis, så det at have en pensionsordning ikke bliver betragtet som en ekstra form for skat.

Tilsvarende er vi i Venstre også uenige i, at der bør ske en udjævning mellem udbyderne af de forskellige ordninger. Hvis det blev gennemført, kunne vi nøjagtig lige så godt have én stor offentlig pensionsordning i lighed med ATP, og konkurrencen mellem pensionsudbydere ville forsvinde til skade for pensionskunderne. Desuden ville en sådan udjævning formentlig ikke kunne håndhæves i praksis over for selskaber fra andre EF-lande ved en ensidig dansk lovgivning på området. Derfor vil et sådant krav om udjævning komme til at virke som en ensidig konkurrenceforvriddning vendt mod danske forsikringselskaber. Lovgivningen på dette område skal gælde for hele EF.

Bortset fra vores positive holdning til SF's ønske om at se bort fra pensionsmodtagernes køn må Venstre afvise beslutningsforslaget.

Annette Just (FP):

Nu skal jeg forsøge at sige det samme, men måske med lidt andre ord. Der er sagt så mange kloge ord om, hvorfor dette forslag skal tilbagevises, men lad os sige det i telegramstil:

Det vil være et brud på aftalefrihed, og det vil være et brud på de arbejdsmarkedsforhold, som arbejdsmarkedet har kæmpet for og med i så mange år. Det vil være et brud på alt, hvad der hedder privat pensionsordning, og så vil det være en hån mod kvinder at tale om obligatorisk unisex, helt ærligt.

En anden sag er, at det selvfølgelig er EF-stridigt, og at der kommer en dom om netop denne lille del af det. Resten af forslaget her vil være med til at ødelægge danske pensionsfor- eninger.

Fremskridtspartiet kan altså ikke støtte det af SF fremsatte forslag. Vi synes, at vi skal tale fornuftigt sammen, og vi går ind for, at vi alle

sammen er mennesker, men vi ønsker ikke en sådan stereotyp pensionsordning, som lige så godt kunne have været statspension og så forbud mod al form for privatpension.

Sonja Albrink (CD):

Lad mig først tilkendegive, at CD har sympati for intentionerne med forslaget, og at det umiddelbart lyder meget flot og rigtigt, men midlerne til at opnå det lighedsmål, SF ønsker, mener vi dog er knap så gode.

En økonomisk sikring i alderdommen er vigtig for alle mennesker og betragtes med stigende interesse blandt den erhvervsaktive del af befolkningen. Derfor oprettes der ved siden af den statslige pension omfattende privatpensionsordninger eller ordninger i pensionskasser. Det drejer sig ganske enkelt for det enkelte individ om at fordele forbrugsmulighederne over tiden. Invaliditetsordninger betragtes ligeledes med stor interesse af befolkningen.

En privat pensionsordning administreres efter aktuariemæssige principper. Ellers kunne den ikke fungere, og private pensionsordninger har det nu engang med at skulle være økonomisk rentable. Derfor benyttes i vid udstrækning statistik i beregningen af præmier og ydelser. Forskellige persongrupper har forskellig overlevelsels- og invaliditetssandsynlighed. Det er der intet underligt i. Det afspejler blot virkeligheden, og på dette område mener jeg statistikken er særdeles god. Der er noget forunderligt i, at kvinder for samme præmie som mænd får udbetalt en mindre pension i de private pensionsordninger, men kvinder lever længere end mænd, hvorfor kvinders løbende pensionsydelse alt andet lige skal være mindre end mændenes, for at pensionsordningen økonomisk kan betale sig for forsikringselskaberne. Private pensionsordninger er netop skabt for at kunne opsamle forskellene på de individer, der ønsker at forsikre sig ud over, hvad det offentlige kan tilbyde med folkepension og invalidepension, som nu er blevet til førtidspension.

Derfor vil det være økonomisk forkert at gribe regulerende ind på den måde, som SF forestiller sig her. Private pensionsordninger vil ofte være diskriminerende. Det er i mange tilfælde en af forudsætningerne bag dem. Det kan virke uretfærdigt, det vil jeg da godt give SF ret i. Det må være op til pensionsforsikringstager-

[Sonja Albrink]

ne at afgøre, hvad de ønsker. Det skal forsikringstagerne nok sørge for at markedet lever op til.

Man må huske én ting: at den retfærdighed, SF taler om, altid rammer tilbage på mændene, ligegyldigt hvordan systemet tænkes opbygget. Det bliver dem, der kommer til at betale for kvindernes ikke i økonomisk saglig forstand højere ydelse. SF's forslag vil medføre en ikke uproblematisk omfordeling mellem kønnene. Man kunne lige så godt stille spørgsmålet, om det ville være retfærdigt.

Jeg vil derfor advare imod, at man begynder at manipulere med virkelighedens økonomiske kendsgerninger i pensionsordninger og at skabe mere administration og i sidste ende mindre ydelser. Man skal ikke tro, at man kan skabe retfærdighed på dette område, uden at det giver uretfærdighed et andet sted. Derfor mener jeg heller ikke, det er Folketingets opgave på nuværende tidspunkt at gribe ind på dette område, sådan som SF lægger op til her.

CD afventer med spænding EF-Domstolens afgørelse af den rejste sag om pensionsmæssig ligebehandling af mænd og kvinder. Den bliver vi selvfølgelig nødt til at følge, da den tager udgangspunkt i Romtraktaten, og frem til da ser CD ingen grund til at regulere lovgivningen på dette område.

Vi kan ikke støtte det fremsatte beslutningsforslag.

Vibeke Grønbæk (RV):

Da mit partis ordfører ikke kan være til stede, skal jeg på vegne af Det Radikale Venstre tilslutte mig industriministerens redegørelse.

Det er en vigtig pensionsdebat, SF rejser, men den er absolut ikke enkel, som også ministeren var inde på det. Vi ser frem til det lovforslag, regeringen vil fremkomme med, når EF-Domstolen har fået afklaret spørgsmålet vedrørende begrebet pensionsmæssig ligebehandling af mænd og kvinder.

Selv om Det Radikale Venstre ser positivt på SF's beslutningsforslag, må vi afvise det på samme baggrund som industriministeren og ser frem til det forslag, som industriministeren vil fremkomme med senere på året.

Lysholm Christensen (KRF):

SF vil med sit beslutningsforslag sikre, at størrelsen af en pensionsydelse ikke afhænger

af modtagerens køn eller erhvervsbetinget invaliditetsrisiko, og man foreslår også, at der skal ske en udjævning mellem forskellige pensionsordninger. Jeg må sige, at dette beslutningsforslag ved en umiddelbar gennemlæsning lyder både rimeligt og retfærdigt. Hvem går ikke ind for ligebehandling af mænd og kvinder? Men det viser sig jo, at sagen ikke er så enkel endda. Der er stor forskel på mænd og kvinder med hensyn til levealder og invaliditetsrisiko, og der er mange andre problemer i et sådant forslag.

Det er også nødvendigt at se på, om det er individuelle ordninger, vi taler om, eller det er kollektive ordninger. I de kollektive ordninger er problemet vel ikke så stort, og i de individuelle ordninger mener vi det må være helt naturligt med en forskel i udbetalingsprofil, og hvad der ellers er af forskelle.

Jeg skal ikke gå ind i de mange problemer, der er i denne sag, men bare sige, at Kristeligt Folkeparti af forskellige grunde må afvise forslaget. Vi mener ikke, man aktuarermæssigt skal se bort fra de forsikringsmæssige forskelle på mænd og kvinder, når det gælder de individuelle ordninger. Der er det naturligt, at man går ind og laver forskel efter den risikoforskel, der er de to køn imellem.

Vi er også bekymrede for, om man ved at lovgive for firkantet på dette område vil skade den individuelle pensionsopsparing. Det mener vi ikke vil være særlig heldigt. Folk skal have mulighed for at lave individuelle ordninger, som er afpasset efter den risiko, man har i de forskellige tilfælde. At vi gerne vil stimulere til kollektive ordninger, er så en anden sag.

Endelig må vi også afvente den afgørelse, der forestår ved EF-Domstolen. Det vil ikke være rimeligt at træffe nogen beslutning på dette tidspunkt, hvor en afgørelse ved Domstolen er nært forestående.

Endelig afventer vi regeringens udspil, når Domstolen har talt.

Rahbæk Møller (SF):

Jeg kan ikke takke for nogen stor tilslutning. Interessen for ligestilling er mindre i dette Ting, end man umiddelbart skulle tro. Der er mange festtaler, og det gælder både, når det drejer sig om forholdet mellem mænd og kvinder, og – vil jeg understrege – endnu mere, når det drejer sig om omsorg for dem, der har

[Rahbæk Møller]

hårdt arbejde. Der var der stort set ingen tilslutning. Det andet var der nogen tilslutning til i ord.

Jeg tror, jeg vil tage de to emner hver for sig og gennemgå ordførertalerne, for det er to forskellige problemstillinger.

Med hensyn til ligestilling mellem mænd og kvinder ytrede ministeren sympati, men sagde også, at der ville ske en overførsel fra ét køn til et andet, hvis man indførte et fælleskønstillæg. Jamen herregud, uanset om en forsikringsordning tegnes i et forsikringselskab eller i en pensionskasse, indebærer det overførsel fra nogle mennesker til andre. Det indebærer, at de, som er så uheldige at dø, før de bliver pensioneret, og som har sparet penge op, ikke får en krone tilbage, og at de, der lever, til de bliver 95 år, uanset om det er mænd eller kvinder, kan glæde sig over, at de får en hel masse penge fra andre mennesker. Det ligger i enhver form for forsikring. Der har man så lavet den arbitrære grænse og siger: Vi tager kvinder for sig og mænd for sig, for ellers går det ud over mændene. Hvorfor det? Man kunne lave utrolig mange andre grænser i dette samfund. Hvorfor ikke skelne imellem, om folk er over eller under 175 cm? – eller hvad man nu kunne have taget. Man har altså taget den dér kønsmæssige grænse, og det mener jeg er diskrimination, for det virker sådan, at en kvinde, som lever, til hun bliver 72 år, i de få år, hvor hun får pension, får en meget mindre løbende ydelse end en mand, der lever, til han bliver 95 år. Statistik gælder jo aldrig for den enkelte, det må vi huske på.

Jeg kan forstå på ministerens indlæg, at regeringens håbende, at EF ville løse problemet. Jeg vil lige gøre opmærksom på, at hvis det sker, vil det ske sådan, forstår jeg, at det bliver den enkelte ordning, der skal indføre et fælleskønsbegreb. Det kan give nogle problemer, hvis det alene er sådan, for så vil der være en kraftig tendens til, at mænd vil samle sig i pensionsordninger, hvor der kun er medlemmer af deres eget køn, for det bliver markant billigere. Omvendt får de pensionskasser, som kun eller næsten kun består af kvinder, nogle problemer. Det skal vi ikke overse. Det er ikke sådan, at hvis vi ikke laver en udligningsordning, vil alle problemer være løst, bare man siger: Obligatorisk unisex. Det er rigtigt, som ministeren siger, at i de ordninger, der har indført ægte-

fællepension, sker der en kraftig udjævning, der ikke fjerner det hele, men en stor del af uligheden.

Hos fru Sonja Mikkelsen kunne jeg høre en endnu mere sympatisk tone end hos ministeren, og det havde jeg også forventet, men jeg havde forventet mere af fru Sonja Mikkelsen, for jeg kender fru Sonja Mikkelsens engagement i ligestilling. Det eneste var altså håbet om, at EF løser problemet. Som jeg har sagt, er det ikke sandsynligt, at EF vil løse problemet, for vi har stadig væk forskellen i sammensætningen af de enkelte ordninger.

Hr. Kai Dige Bach gjorde nærmest lidt grin med det og sagde, at man fjerner sammenhængen mellem bidrag og udbetaling. Det er ikke rigtigt. Dette fjerner ikke sammenhængen totalt mellem bidrag og udbetaling. Det gør bare, at vi siger, at den udveksling, der sker inden for pensionskasserne eller forsikringsordningerne, skal være mere omfattende, end den er nu. Men det er stadig væk sådan – og det er også et svar til fru Pia Larsen og fru Annette Just – at der er forskel på de enkelte ordninger. Der kan være nogle, der administrerer bedre end andre, og det rammer kunderne, hvis en ordning administreres dyrt. Nogle ordninger investerer bedre end andre, og stadig væk vil der være forskelle dér. Det, vi siger, er, at man ikke må diskriminere mod grupper, men det er noget andet end at sige, at det er én stor ordning.

Jeg forstod, at fru Sonja Albrink ikke havde sympati for tanken, og det er jo reelt at gå imod ligestilling. Fru Vibeke Grønbæk sang den samme melodi som ministeren og Socialdemokratiet, hvilket måske ikke er så underligt, og hr. Lysholm Christensen, forstod jeg, var heller ikke vild med ligestilling.

Så vil jeg vende mig mod den anden del af forslaget, nemlig problemet med, at nogle erhvervsgrupper rammes markant hårdere. Folk kan måske ikke huske det, men for et par år siden var der en større sag, hvor man inden for nogle af de nye ordninger i Kommunalarbejderforbundet gjorde opmærksom på, at de ikke havde råd til at udbetale alderspension, fordi de havde det problem, at deres medlemmer gik på invalidepension.

Det er et lille problem endnu, men efterhånden kommer de store LO-forbund med deres pensionsordninger. Jeg ved godt, at de er så

[Rahbæk Møller]

små i dag, at uanset om der er høj invaliditetsrisiko eller ej, er der ingen, der får pension med de indbetalinger, der i dag er på LO-området. Men det er formodentlig et spørgsmål om tid, og så vil man opdage, at så skal man sandelig ikke være SiD'er – ikke alene, fordi man har høj arbejdsløshed og lav løn, men man bliver oven i købet plyndret i pension, fordi gruppen som sådan har høj invaliditetsrisiko. Dette kan ikke fjernes alene ved at forbedre arbejdsmiljøet, for det er ganske enkelt sådan, at folk, der har fysisk arbejde, har større invaliditetsrisiko end folk uden fysisk arbejde alene af den grund, at man lettere kan lave ikkemanuelt arbejde, selv om man har en lille skade, end man kan lave fysisk arbejde. Sådan er det, og det er uanset, hvor godt vi gør det.

Derfor er jeg meget skuffet over, at f.eks. fru Sonja Mikkelsen og også ministeren gjorde utrolig lidt ud af det. Det måtte da være en socialdemokratisk sag at bekymre sig om de arbejdsgrupper, der har det hårde arbejde. Jeg forstår ikke, hvor den faglige holdning er henne. At hr. Kai Dige Bach var mindre optaget, og at fru Pia Larsen, der var rimelig positiv over for det med kønnene, var direkte afvisende over for det andet, kan man måske forstå, for de repræsenterer også klasser her i samfundet, men Socialdemokratiet burde dog repræsentere arbejderklassen, også dem, der har fysisk arbejde. Jeg forstår simpelt hen ikke, at man kunne tage så let på det.

Som afslutning vil jeg sige, at hovedargumentet har været, at dette her er bureaukrati, og jeg vil godt stille to spørgsmål.

For det første: Hvor bureaukratisk er det egentlig? Alle de tal findes i systemerne. Vi ved, hvem der er mænd, og hvem der er kvinder. Vi ved også, hvilke erhvervsgrupper der har høj invaliditetsrisiko. Det har forsikrings-selskaberne ganske grundige analyser af. Jeg har fået tallene fra forsikrings-selskaberne, I kan få dem, hvis I ønsker at se dem. At udjævne er ikke besværligere end selve den aktuar-mæssige opgave, man under alle omstændigheder skal lave, når man regner forsikringer ud. Det kræver et ekstra selskab, det er rigtigt, men det er ikke et selskab, der skal sidde og administrere en meget omfattende ordning.

Det er rigtigt, som nogle har fremhævet, og som der også står i forslaget, at det kræver en harmoniseret basis, ellers kan man ikke regne

det ud. Man kan ikke regne det ud på individuelle ydelser, og der bliver nogle skævheder, når folk så får udjævning på en harmoniseret basis, men alligevel har en individuel ydelse. Det må vi leve med, men det er ikke større bureaukrati. Det er forkert sagt.

Den anden ting er: Hvad er alternativet? Der er ikke nogen, der har nævnt bare skyggen af et alternativ. Man har håbet, at EF ville komme og gennemtvinge fælleskønsbegrebet, og jeg har allerede påpeget, at det vil give nogle andre skævheder, hvis det alene bliver inden for den enkelte ordning. Der er ingen, der har nævnt bare antydningen af en løsning på, hvordan vi løser problemet for dem, der har hårdt arbejde. Det vil I komme til at høre meget om i de kommende år.

Jeg synes, det er lidt forbløffende, at Folketinget ikke har så meget forudseenhed, at man kan se, at det bliver et problem, når vi nu beder SiD'erne om at opbygge en større pensionsordning vel vidende, at der ikke kommer noget ud i den anden ende, fordi invaliditetsrisikoen som sagt vil stjæle de penge, der skulle have været til pension. Det undrer mig, at dette Ting ikke har taget problemet mere seriøst i betragtning af, hvor mange herindefra der har opfordret til udbredelse af kollektive ordninger og andre former for pensionsopsparing.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 74:

Forslag til folketingsbeslutning om direkte demokrati (vejledende, landsdækkende folkeafstemninger ved vælgerinitiativ).